

DE HAAGSE TIJDEN

De Haagse krant van alle tijden

De Goede Bron

De winkeliers in het centrum van Den Haag willen natuurlijk dat je hun etalages bekijkt en, nog beter, hun winkels binnenloopt om daar wat te kopen. Maar in onze mooie binnenstad is ook boven ooghoogte veel moois te zien en kun je je laten verrassen door onverwachte aanduidingen. Zo zie je in de Kettingstraat naast de Passage een gevelsteen met de aanduiding 'De Goede Bron'.

J.F.W. van Rijswijk

In het Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage van 11 november 1872 vond ik een advertentie met de tekst: 'J.F.W. van Rijswijk heeft de eer aan het Publiek en geëerde Begunstigers te berigten, dat hij van heden af aan de Veenkade heeft geopend zijn **SERRE- of WINTERTUIN**, waarin voorhand is eene prachtige partij *sier- en bloeiende planten*. Heeft ook ontvangen **Kamer-Ornamenten** voor verse en gedroogde Bloemen. Blijft zich voortdurend aanbevelen voor het leveren van Bouquetten voor alle gelegenheden, alles tegen *civiele prijzen*.'

Het mooie pand in de Kettingstraat 16, met bloemenversieringen en in de gevel 'De Goede Bron'. Foto: Menno van der Meer

Koningshuis

Al een paar maanden na de opening, in januari 1873, bracht Hare Majesteit Koningin Sophie (de echtgenote van Koning Willem III) een bezoek aan zowel het magazijn als aan de bloemenkassen. Dat bezoek smaakte blijkbaar naar meer, want in december van datzelfde jaar kwam de koningin alweer langs. Ze bewonderde de prachtige kerstboom en 'verliet het bloemenmagazijn niet zonder eenige belangrijke aankopen te doen'.

De firma Van Rijswijk stuurt bij diverse belangrijke gebeurtenissen zoals verjaardagen en jubilea boeketten naar het paleis. En bij het 25-jarig ambtsjubileum van Koning Willem III staat de etalage geheel in het teken van de feestelijkheden: twee fraaie bustes van de koning en de koningin tussen fris groen. Het is dan ook niet verbazend dat in januari 1875 de koningin de firma tot haar hofleverancier benoemt. Vier jaar later volgt de benoeming tot hofleverancier door Z.M. de Koning.

Tweede vestiging

Naast de vestiging aan de Veenkade krijgt de firma Van Rijswijk ook behoefte aan een vestiging in het centrum. Op 15 november

Kettingstraat naast de Passage. Foto: Willem Vermeij, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie HGA

1904 plaatst het bedrijf een trotse advertentie in De Nieuwe Courant: 'OPENING Tweede Bloemenmagazijn Kettingstraat, naast de Passage'.

Het Dagblad van Zuidholland en 's-Gravenhage doet op 17 november 1904 verslag van de opening: 'Voor hen die mooie bloemen wensen uit te zoeken zal dit nieuwe magazijn in het centrum van de stad zeker geriefelijk zijn.' 'Niet alleen inwendig met zijn rijken bloemenschat, maar ook uitwendig maakt het magazijn een uitnemenden indruk. Het gehele gebouw is opgetrokken in witten glazuur-steen en op de eerste etage rond uitgebouwd, terwijl gebogen glas werd toegebracht'. In die beschrijving herkennen we nog steeds het mooie pand Kettingstraat 16, met bloemenversieringen en in de gevel 'De Goede Bron'. Overigens gebruikte de firma Van Rijswijk

& Zoon deze aanduiding niet in advertenties. Het pand is ontworpen door architect Jan Willem Bosboom.

Van Rijswijk

Hoe ging het verder met de firma Van Rijswijk? In 1909 verhuisde de kwekerij van de Veenkade naar de Laan van Nieuw Oost-Indië. In een advertentie uit 1926 is te zien dat ze ook bloemen verkopen in de Berlage Kiosk op het Buitenhof. In 1928 zet het bedrijf op Oudejaarsdag nog een nieuwjaarsgroet voor zijn klanten in de Haagsche Courant. Daarna lijken ze van de aardbodem

De Goede Bron

verdwenen, althans ik heb geen meldingen meer gevonden in het krantenarchief Delpher. Maar gelukkig hebben we nog het prachtige pand aan de Kettingstraat, dat een aantal jaren geleden heel mooi is opgeknapt.

Art Nouveau

Zoals al gezegd, de Art Nouveau (ook wel Jugendstil) was rond het jaar 1900 heel populair. In Den Haag kun je daar nog steeds veel van genieten. Vooral tijdens het *Art Nouveau Festijn - Den Haag rond 1900*, dat van vrijdag 9 t/m zondag 11 juni 2023 plaatsvindt. Tijdens dit evenement kun je deelnemen aan wandelingen, fietstours, rondvaarten, workshops en lezingen. En expositie bezoeken. Alle informatie is te vinden op artnouveaufestijn.nl

Jacqueline Alders

info@jacquelinealders.nl

Tv commodes Lexington

We ruimen onze laatste twee Tv commodes Lexington op met korting. De eiken commodes zijn kersen gekleurd en hebben de afmetingen 120 x 50 x 73 cm. (bx dxh)

Onder het open vak is een klep gemonteerd waar u nog meer apparatuur kunt plaatsen. De maten achter de klep zijn: 48 x 42,5 x 32,5 cm. (bx dxh)

Nu van € 1.485,- voor slechts € 990,-

Kom langs of kijk op starstijlmeubelen.nl

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

J. Henning

070 345 48 10

Dag en nacht bereikbaar
Bautersemstraat 1, Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Op zoek naar

Ik ben op zoek naar de familie Langmuur uit Den Haag die vroeger importeur waren van het brommer motor merk Le Poulain. En voor de oorlog in motoren handelden. Bij voorbaat dank voor uw reactie.

André Vreeburg
avreeburg@gmail.com

Op de landerijen van mijn ouders in Zoeterwoude dorp kwam begin jaren zestig een Haags echtpaar vissen. Hij was lang, zij klein, gezet en rookte veel. Zij reden op een bordaux rode motor met zijspan. Wie kan er wat over hen vertellen of heeft foto's? Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Leen van Teijlingen
lhateijlingen@casema.nl

Onjuist fotobijschrift

In de uiterst interessante uitgave van 2 mei (jaargang 5 nr. 8) staat op pagina 7 bovenaan rechts een onjuistheid in het fotobijschrift. Het gaat hier niet om Duitse militairen, maar overduidelijk om Nederlandse militairen. Ze worden hier na de capitulatie, **begeleid** door een Duitse militair (op de foto rechts vooraan) afgemarcheerd naar het Binnenhof, waar ze hun uitrustingsstukken (wapen, helm etc.) moeten afleggen. In het HGA staat overigens bij de foto vermeld dat de begeleidende Duitser een parachutist (Fallschirmjäger) zou

zijn: dit is onwaarschijnlijk: hij heeft een reguliere Duitse helm (geen parahelm) en bovendien heeft hij een camouflagepak, iets wat in die vroege oorlogsjaren alleen door eenheden van de Waffen-SS gedragen werd. Persoonlijke opmerking: het zou goed kunnen dat ook mijn vader zich in die groep Nederlandse militairen bevond: hij was als dienstplichtig militair in de meidagen van 1940 ingezet in het duingebied tussen Den Haag en Wassenaar op zoek naar Duitse parachutisten. Hij vertelde dat zijn eenheid na de capitulatie vanuit de Frederikkazerne is afgemarcheerd naar het Binnenhof om daar ontwapend te worden. Waardering voor uw altijd boeiende blad!
Edward Kuijper
cuparius@planet.nl

Residentie operette ODES bestaat 90 jaar

Op 16 januari 1933 werd ODES (Operette Door Eendracht Sterk) opgericht door Betsy de Ridder-Spaan. Zij werd hierin ondersteund door Nel Goud, Jopie Ris-Goud en Piet Ris.

Dierentuin aan de Benoordenhoutseweg waar de kinderoperette vooral speelde

Operette kinderkoor

In deze negentig jaar is een hoop gebeurd. De toen ingezette lijn van het maken van muziek en theater op een zo hoog mogelijk niveau bestaat nog steeds (als Muziek-Theater ODES). ODES is ontstaan na het opheffen van de kinderoperette vereniging H.O.V. Deze kinderoperette speelde vooral in de 'Dierentuin'. Er werden toen volwaardige operettes door deze vereniging op het toneel gebracht. Gelukkig hebben wij daar nog een foto van gevonden, wat daarmee helaas ook het enige resterende beeldmateriaal is. Betsy de Ridder-Spaan heeft ODES na de oprichting twintig jaar lang zowel zakelijk als muzikaal geleid. Nel Goud werd secretaresse en penningmeester, Piet Ris was verantwoordelijk voor de decors en Jopie Ris-Goud was medewerkster. Kortom, deze mensen hebben een stevige fundering neergelegd, gezien het nu 90-jarig bestaan van deze vereniging.

Rob Mol
post4mol@gmail.com

Fiat Multipla

Met belangstelling de beschrijving van de Fiat Multipla gelezen in John Vrooms rubriek. In oktober 1966 kon ik via een kennis een dergelijke Fiat kopen voor 400 gulden. Hij was van 1961 en sprong regelmatig uit de eerste versnelling. Dan maar in z'n twee wegrijden. Door het wegklappen van de middelste en achterste bank had je een zee van ruimte om iets te vervoeren. Regelmatig gebeurde dat ook, vooral voor derden. Maar John schreef het al: zonder

neus, levensgevaarlijk! En dat merkte ik toen ik van de Alexanderkazerne (ik zat daar in militaire dienst) naar huis reed. Op de Turfmarkt dacht ik dat mijn voorganger nog door oranje zou rijden. Niet dus en ik ramde zijn VW-bus van achteren. Een klap van jewelste en het plamuur vloog mij om de oren. De hele voorkant in elkaar. Politie erbij die, omdat ik militair was, de Koninklijke Marechaussee waarschuwde. Het wrak werd door Fiat naar de Spaarwaterstraat gesleept. De baas daar had medelijden met mij en via hem kon ik van zijn buurman diens Fiat 1100 van 1957 kopen. Van de Krijgsraad kreeg ik een boete van 25 gulden omdat ik het verkeer in gevaar had gebracht. Maar ondanks alles was mijn eerste auto toch een bijzondere!

Ed Vernooij
ed-vernooij@hotmail.com

Het Wachtje

Wat heb ik genoten van uw prachtige verhaal van Carl Doeke Eisma in de Haagse Tijden van 4 april, over de zusjes Gerhardt. Met name het laatste gedicht over de twee lelijke mensen heeft me ontroerd. Als oud-Hagenaar (ik heb van 1935 tot 1961 op de Allard Pierson laan gewoond), heb ik me op De Haagse Tijden geabonneerd en ik lees het met heel veel plezier. De nostalgie viert hoogtij immers. Even dacht ik dat er in het verhaal een foutje stond. De heer Eisma schrijft dat het Wachtje destijds op het Malieveld stond. Hé, dacht ik, nu heb ik hem, daar zit 'ie fout. Het staat namelijk op het Rijswijkse plein. Mijn moeder (1902-1992) heeft mij destijds verteld dat zij in het Wachtje ingeënt was tegen de pokken. Er stonden, zei ze, koeien in het gebouwtje, waarvan het bloed gebruikt werd voor de koepok-inentingen. Toch maar even Wikipedia geraadpleegd. Wat bleek? Er was een tweede Wachtje, van dezelfde bouwmeester. En dat stond inderdaad op het Malieveld. De heer Eisma had dus toch gelijk!
Karel Boom

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Leeflang Oude dingen
Sinds 1995
Bezemschoon huis ontruimen
antiek - inkoop - taxaties
Vreeswijkstraat 1
Tel. 06 - 24 63 57 31

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Wieteke van Dort 80 jaar

W

ieteke van Dort viert 16 mei 2023 haar tachtigste verjaardag. Bij het grote publiek is ze bekend van kinderprogramma's als *De Stratemakeropzeeshow*, *J.J. De Bom voorheen De Kindervriend* en *Het Klokhuis* en natuurlijk als haar alter-ego 'Tante Lien'. Wieteke werd geboren als Louisa Johanna Theodora van Dort in Soerabaja in het toenmalige Nederlands-Indië.

Nederlands-Indië werd door Japan bezet toen Wieteke werd geboren. Toen ze in 1957 op veertienjarige leeftijd met haar familie op vakantie was in Nederland werd door Soekarno het buitenlands bezit genationaliseerd. De Van Dorts bleven hierdoor noodgedwongen in Nederland.

Wieteke van Dort ging eerst schrijven. In 1958 werd haar dichtbundel *Handen* gepubliceerd door uitgeverij Nijgh en van Ditmar en werd zij benoemd tot Jongste dichteres van Nederland. Na haar middelbare school op het Johan de Witt Lyceum in Den Haag wilde ze naar de toneelacademie. Maar daar werd ze toen te jong bevonden. Daarom volgde ze eerst een opleiding tot kleuterleidster en ging daarna naar de toneelschool. Zij werd aangenomen bij de Nieuwe Komedie/Toneelgroep Arena. Wim Kan herkende haar grote talent en liet haar deel uitmaken van zijn legendarische ABC-Cabaret.

Radio en televisie

Na haar huwelijk met Theo Moody concentreerde Wieteke zich met veel succes op radio en televisie. Zo speelde ze met onder andere Willem Nijholt in het jeugdtelevisieprogramma *Oebele*. In *De Stratemakeropzeeshow* met Aart Staartjes en Joost Prinsen was zij de 'deftige

Aart Staartjes, Wieteke van Dort en Joost Prinsen in de *Stratemakeropzeeshow*

dame'. Van 1976 tot 1978 presenteerde Wieteke van Dort het radioprogramma *Radio Lawaai-papegaaï* en van 1978 tot 1982 presenteerde ze het vervolg op televisie, *Papelagaaiwaai*.

In 1979-80 zond de KRO een liedjesprogramma uit met de titel *Kun je nog zingen, zing dan mee*, met onder andere Wieteke en Willem Nijholt. In 1978 verscheen hiervan een lp en later ook een cd. Van 1979 tot 1981 speelde zij in de televisieserie *J.J. De Bom voorheen De Kindervriend* de rol van Titia Konijn. Het schrijverscollectief bestaande uit onder andere Hans Dorrestijn en Willem Wilmink schreef de teksten. Ook het televisieprogramma *Het Klokhuis* waarin

Wieteke meedeed werd door dit schrijverscollectief van tekst voorzien.

Tussen januari 1979 en februari 1981 presenteerde zij voor de VARA *De Late Late Lien Show*, een humoristisch programma, voornamelijk gericht op Indische Nederlanders. De afleveringen bevatten sketches, liedjes, traditionele dansen en verhalen rond nostalgie en heimwee naar het oude Nederlands-Indië. Ook is Wieteke van Dort nauw verbonden met de Efteling in Kaatsheuvel. Ze heeft voor het park vele sprookjes ingesproken, waaronder *Roodkapje*, *De rode schoentjes*, *Hans en Grietje*, *Het Volk van Laaf* en *De put van Vrouw Holle*.

In 2008 speelde ze in de bioscoopfilm *Sinterklaas en het Geheim van het Grote Boek* en in 2009 zette ze de rol van koningin neer in *Sinterklaas en de Verdwenen Pakjesboot*. Wieteke trad gedurende het seizoen 2018/19 viermaal op als gast van *De Indië Monologen*, een theateravond met Nederlands-Indië als centraal thema.

Tallose onderscheidingen

Wieteke van Dort ontving in haar rijke carrière tallose onderscheidingen. Haar radio- en televisiewerk werd gelauwerd met de Zilveren Harp van de Stichting Conamus. Zij ontving een Edison voor de *Lawaai-papegaaiplaat*. Het televisieprogramma *J.J. de Bom voorheen De*

Wieteke en Wim Kan. Foto: Robert Collette

Kindervriend werd bekroond met de Nipkovschijf en ook *Het Klokhuis*, waaraan zij haar medewerking verleende is onderscheiden met een Nipkovschijf.

Wieteke van Dort heeft zich altijd maatschappelijk betrokken getoond en zich ingezet voor goede doelen. Hiervoor werd zij in 1999 door koningin Beatrix benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Ook ontving Wieteke de Stadspenning van de gemeente 's-Gravenhage. Wieteke heeft zich altijd sterk gemaakt voor de Nederlandse veteranen in het algemeen en de Indië veteranen in het bijzonder. In 1997 tijdens de Landelijke Veteranendag, ontving zij hiervoor als enige burger het Ereteken voor Verdienste in Zilver.

Nog altijd actief

Wieteke viert niet alleen haar tachtigste verjaardag, ook staat zij stil bij het feit dat zij al veertig jaar optreedt met Aïs Lawa-Lata. Deze Nederlandse - van oorsprong Nederlands-Indische - zanger is de ware ambassadeur van de Molukse muziek. Samen treden zij nog met grote regelmaat op door het gehele land. Maar ook solo betreedt zij nog vaak de Nederlandse podia, veelal voor senioren, die zowel haar Nederlandse als haar Nederlands-Indische repertoire van harte en uit volle borst meezingen. Ook is zij nog veelvuldig te zien op de Tong-Tong-fair en op Pasar-Malams.

In de Nederlandse theaters is Wieteke van Dort ook nog niet uitgespeeld. Zo was zij het afgelopen theaterseizoen te zien

in de show van Ricky Risolles *Ya dat is iets Indisch*. In deze voorstelling worden door middel van verhalen en muziek Indische en Nederlandse mensen én jong en oud met elkaar verbonden. Volgens het overweldigende succes en de volle zalen krijgt dit programma volgend theaterseizoen een vervolg.

Wieteke van Dort en Willem Nijholt. Foto: Roberto Dresia

Maar niet alleen in de theaters, ook op het witte doek is Wieteke binnenkort te bewonderen. Want na Ibiza en Cuba laat filmmaker Johan Nijenhuis de liefde ook spreken op Bali. De opnamen van *Verliefd op Bali* zijn kortgeleden van start gegaan, met in de cast onder meer Anouk Maas, Jim Bakum, Soy Kroon, Edwin Jonker en Wieteke van Dort.

Wie dacht dat een carrière bij tachtig ophoudt, vindt bij Wieteke van Dort geen gehoor. Misschien met wat minder energie dan zestig jaar geleden, maar zeker nog steeds vol passie en overgave is zij elke dag actief.

Ed van Kester
info@edvankester.nl

Wieteke. Foto: Ingrid van den Brand

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort
recht t.o. halte tram 3 en 12)

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebiten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

www.novodent.nl

Seniorenhelp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhelp Nederland

www.seniorenhelp.com

KA-ME-TA TAPIJT

Leverancier van alle merken • Specialist Projectstoffering & Kunstgras • www.kameta.nl

TRAP-BEKLEDING AANBIEDING
nu vanaf **€ 399,-**
Inclusief het tapijt

- > 900 m² grote tapijt/vinyl winkel
- > Op grote rollen te bewonderen
- > Direct uit voorraad leverbaar
- > Alle bekende merken en nieuwste designs
- > Super scherpe all-inclusief prijzen

TEAM KA-ME-TA

GRATIS PARKEREN!

KA-ME-TA TAPIJT

600 rollen op voorraad!
Binnen 1 week stofferen mogelijk

9.4 222 beoordelingen

AMSTERDAMSE VEERKADE 51A - DEN HAAG - 070-346 70 44
Specialist Trappen stofferen • 900 m² showroom. Open: di-vrij: 09.00 - 18.00, za.: 10.00 - 17.00 uur
KIJK VOOR MEER INFORMATIE EN MOGELIJKHEDEN OP WWW.KAMETA.NL

VOORBROOD

Wonen 100 Slapen

DE BESTE SERVICE TEGEN SCHERPE PRIJZEN

Dorpsstraat 119 (0180) 63 11 11 Geopend 9:00-18:00, vrijdag tot 21:00
2761 AN Zevenhuizen voorbrood.nl zaterdag 10:00-17:00 **GRATIS PARKEREN**

Groene stad aan de zee

Als er één zin is die met regelmaat in het gezin waarin ik ben opgegroeid uitgesproken werd, was het wel de zin ‘Al wat leeft en groeit en ons altijd weer boeit’. Deze zin werd standaard uitgesproken door de bioloog Fop I. Brouwer tijdens het radio-programma *Weer of geen weer*. Dit programma waarin de natuur centraal stond, werd van 1955 tot 1978 gepresenteerd door Bert Garthof.

Nu ik dit zo opschrijf, realiseer ik me dat er de nodige biologen bij ons thuis kwamen. De oudste broer van mijn vader, Molle Eisma, was bioloog. Hij volgde Jac P. Thijsse, die vooral bekend werd door zijn artikelen in de Verkadealbums, op als leraar aan het Kennemer Lyceum en was medeoprichter van de NJN, de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudies. Zijn zoon Doeke was hoogleraar in de mariene biologie en hij heeft enkele boeken geschreven, onder andere over de kust van ons land. Ook de bioloog Jan Nijkamp die een tijdlang directeur van de Gemeentelijke School- en Kindertuinen in Den Haag is geweest, was een kennis van mijn vader, evenals Niko Tinbergen die zich specialiseerde in het gedrag van dieren en hiervoor in 1973 de Nobelprijs heeft gekregen. Ik heb zelf enkele jaren biologiesles gegeven op een middelbare school in onze stad. Er was toen een groot gebrek aan leraren en hoewel ik eigenlijk leraar Nederlands was, heb ik uit noodzaak enige tijd het vak biologie gegeven. Ik ging in die tijd met een groep leerlingen naar Meijndel om planten en dieren te bestuderen. De meeste tijd brachten we echter door in het restaurant rond het haardvuur. Eind jaren zestig werkte daar een kelner die veel meer kennis van de natuur had dan ik en hij kon er boeiend over vertellen.

Dr. Molle Eisma

Mijn ouders hadden een kaart van Kijfhoek en Bierlap en daar gingen we op zondagmorgen vaak heen. Ikzelf trok er in die tijd op uit op een fiets zonder versnellingen, met een loodzware tent achterop. Vaak ging ik dan kamperen op het NTKC-terreintje bij Duinrell.

Meijndel

Laat ik u iets meer vertellen over het prachtige duingebied dat als het ware tussen Den Haag en Wassenaar in ligt. De naam Meijndel vindt zijn oorsprong in het feit dat het hier om een ronde duinpan gaat waar meidoorns groeien. Een deel van dit terrein draagt de naam Kijfhoek en Bierlap. De naam Kijfhoek is ontstaan omdat er in het verleden een geschil bestond over het gebruik van de grond en bier in Bierlap betekent beer, drek of modder dus het ging hier oorspronkelijk om een lap modderige grond.

Een olieverfschilderij van Jan Voerman jr. (1935)

De natuur in Meijndel zoals we die nu kennen is zowel ontstaan door verstuing van zand, waardoor duinen en valleien ontstonden, als door diverse ingrepen van de mens. In de middeleeuwen waren de Graven van Holland en West-Friesland eigenaar van de duinen die langs onze kust zijn ontstaan. Ze werden vooral gebruikt voor de jacht op konijnen en patrijzen. Hier kwam verandering in aan het begin van de Bataafse Republiek in 1795 toen de Fransen ons land bezetten. Zo rond die tijd werden er al betrekkelijk kleine stukjes van de valleien gebruikt voor het verbouwen van onder meer aardappelen, rogge, gerst, erwten en bonen. In 1769 ging Leendert van der Harst een stukje duin ontginnen om er zijn paarden te laten grazen en daarna ging hij de grond voor landbouw gebruiken. Zijn naam is nog terug te vinden in de Harstenhoekweg.

In 1776 werd De Maatschappij ter Bevordering van den Landbouw opgericht en deze maatschappij loofde een beloning uit aan diegene die een goed plan wist te bedenken om duingrond te ontginnen. In 1816 werd het plan dat Jhr. Daniël Gevers van Endegeest

voorgesteld had gehonoreerd. In de vallei Meijndel vestigden zich enkele boeren die aardappels gingen verbouwen. Teneinde stuifzand en zeezout tegen te houden, werden er walletjes rond de percelen aangelegd. In het zuidoosten van de vallei werd het eerste huisje gebouwd dat later Klein Meijndel werd genoemd. In 1831 werden er in Kijfhoek en Bierlap twee boerderijen en een arbeiderswoning gebouwd. In 1832 werd er naast het eerste huisje een schuur gebouwd. Het gaat hier om het witgeverfde huisje dat er nog steeds staat en weer een jaar later werd het woonhuis gebouwd. Aanvankelijk leken de landbouwactiviteiten een succes te worden maar door droge voorjaren, nachtvorst en de vele konijnen die zich tegoed deden aan de gewassen mistukten de oogsten steeds vaker. En dan te bedenken dat in het jaarverslag van 1838 over het wel en wee van dit gebied nog gesproken wordt van dertien woningen, vijf schuren en zeventig inwoners. In 1840 werd er een grote schuur, waarthans het bezoekerscentrum in gehuisvest is, gebouwd. Tot 1857 werd er op kleine schaal nog landbouw bedreven maar

in dat jaar kwam hier een einde aan. Vanaf 1874 werd er door de Duinwaterleiding van 's-Gravenhage water gewonnen in dit duingebied. Daarvoor dronken de inwoners van Den Haag veelal ongezuiverd water, met ziektes als cholera en tyfus als gevolg. Omdat er steeds meer mensen in onze stad kwamen wonen, werd er vanaf 1955 water uit de rivier de Lek naar de duinen toe gepompt. Vrijwel alle huisjes waren inmiddels gesloopt maar de boerderij Meijndel werd gespaard. Na een fusie werd de waterwinning vanaf 1990 verzorgd door het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland en in 2009 werd de naam veranderd in Dunea (Duin en Water).

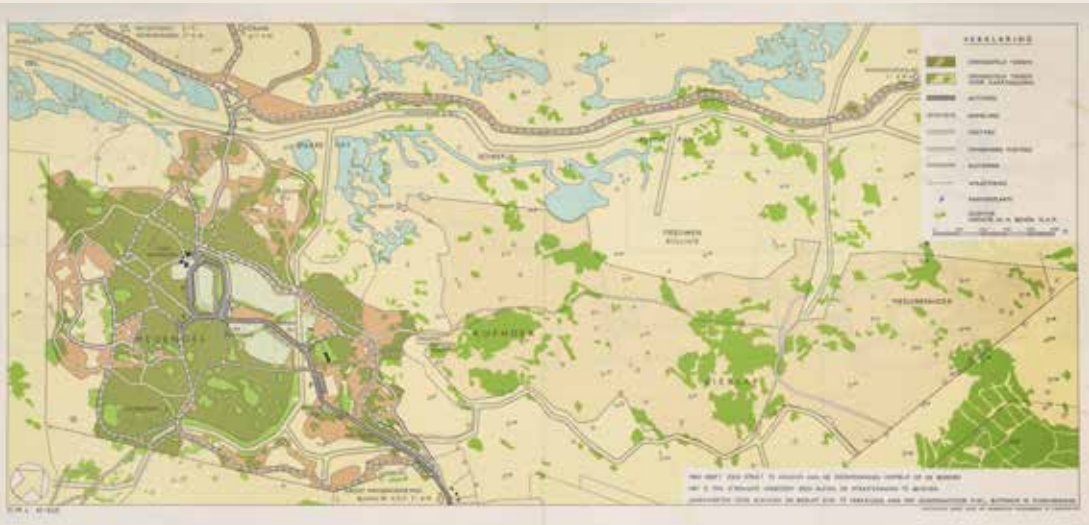
Eropuit

Vanaf de jaren twintig kwam de recreatie in dit duingebied op gang. Wanneer onze kleinkinderen komen logeren, is een bezoek aan Meijndel vaste prik. En om met Bert Garthof te spreken, weer of geen weer, we vermaken ons prima. Bovendien kunnen de kinderen er heel veel leren en dat is mooi meegenomen.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Zicht op deel van het natuurgebied Meijndel. Foto: G. Lanting, Wikimedia commons

Kaart van de natuurgebieden Meijndel, Kijfhoek en Bierlap. Bron: collectie HGA

Wilde orchideeën en ander moois

U komt vast wel eens in Meijendel. Om een pannenkoek te eten in de Boerderij of om er fijn te wandelen in een of meerdere van de gebieden. Zo heb je de mooie en gevarieerde Ganzenhoek in het noorden, waar duinvalleien en naaldbomen elkaar afwisselen, en natuurlijk de Bierlap en de Kijfhoek, waar je alleen met een ticket naar binnen mag. Je moet dan wel goed ter been zijn met de kronkelende zandpaadjes en het vele hoogteverschil. Desalniettemin een walhalla voor de echte rustzoeker.

Orchissen

Maar wist u ook dat er wilde orchideeën groeien en bloeien in Meijendel? Als je in een rustig tempo loopt, is er nog veel meer te ontdekken dan alleen maar mooie uit- en vergezichten. Juist als je naar beneden kijkt, gaat er een heel nieuwe wereld voor je open. Onder andere in de Libellenvallei, waar je volop wilde orchideeën vindt, zoals de brede orchis in april-mei en hekkensluite de moeraswespenorchis in juni-juli. In de periode daartussen vind je de zeer zeldzame steenrode orchis en de prachtige bijenorchis. Langs het lange wandelpad richting Wassenaarse slag vond ik vlakbij de Kikkervalleien de onopvallende grote keverorchis. Iemand had mij hierop gewezen maar ik moest het aangegeven stuk wel vier keer heen en weer lopen voordat ik hem dan eindelijk vond!

Verdwaald

In de Ganzenhoek trof ik langs het fietspad richting strand een aantal exemplaren van de heel bijzondere kuifhyacint. Mijn richtingsgevoel had mij in de steek gelaten. Daardoor liep ik niet de route die ik oorspronkelijk in gedachte had. Het lijkt erop dat je eerst moet verdwalen om de grootste verrassingen tegen te komen. De eerste keer dat ik wandelde in de Kijfhoek en de Bierlap was ik namelijk binnen twintig minuten verdwaald. Het bleek een groot geluk, want zo vond ik het mooie maar zeldzame rond wintergroen. In de Kijfhoek kom je ook de

Duinviooltje

Rond wintergroen

Kuifhyacint

Grote keverorchis

sierlijke nachtsilene tegen. Het is een echte nachtbloeier en trekt daardoor dan ook nachtvlinders aan. Overdag zien de bloemen er wat verpieterd uit. In de Bierlap werd ik verrast door enkele exemplaren van de kruisbladgentiaan, waardplant (in Meijendel dé waardplant) van het duingentiaanblauwtje. Deze vlinder is nu uitgestorven en kwam alleen voor in Nederland op slechts twee plekken, namelijk in Meijendel en bij de Nieuwkoopse plassen. In de Libellenvallei zie je overigens veel meer kruisbladgentiaan. Ze bloeien tussen juni en augustus met mooie blauwe bloemen. Als je heel goed kijkt, zie je in de duinvalleien ook klein grut zoals het geelhartje en stijve ogentroost. Die laatste wordt gebruikt in oogdruppels ter verlichting van droge en geïrriteerde ogen. Iets minder klein maar wel heel mooi is Parnassia, die je vaak tussen de orchideeën aantreft.

Woestijn

In Meijendel heb je noord- en zuidhellingen. Het temperatuurverschil tussen beide hellingen is zo groot dat je wel kunt spreken over een woestijnklimaat, gewoon midden in Meijendel! De temperatuur op de zuidhellingen wisselt sterk en kan op zonnige dagen wel oplopen tot zo'n 50 graden Celsius. Dit en perioden van droogte maken dat de planten die er groeien, zoals buntgras en het duinviooltje, ware overlevers zijn. Hoewel je door de prachtige verschijning van het duinviooltje niet direct aan overleven denkt!

Nieuwsgierig geworden? Lees verder in *Meijendel bloeit, Wilde orchideeën en ander moois*, een boekje dat ik maakte om mensen te enthousiasmeren om op ontdekkingsreis te gaan in dit prachtige duingebied, aangekleed met veel mooie foto's en illustraties. Meer informatie over dit boekje en nog twee andere boekjes over de Haagse duinen vindt u op www.bloeiendwestduinpark.com. Op (en via) deze website vindt u ook foto's en beschrijvingen van al mijn vondsten in het Westduinpark en Meijendel.

Monica Hoogduin
m.a.hoogduin@gmail.com

Uw overwaarde gebruiken als aanvulling op uw inkomen?

Wilt u profiteren van de overwaarde van uw woning, maar niet verhuizen? Dat kan. Verzilver de overwaarde van uw huis zonder te verkopen.

- Vul uw AOW en pensioen aan met een eenmalig of maandelijks bedrag
- Vrij te besteden: bijvoorbeeld voor uzelf, uw kinderen of kleinkinderen
- Veilig, verantwoord en vaak al mogelijk vanaf 60 jaar

Voorbeeld

Een echtpaar van 69 en 77 heeft een woning met een waarde van € 410.000. De openstaande hypotheek is € 115.000 en hun overwaarde bedraagt € 295.000. Omdat ze een variabele rente hebben is de maandlast behoorlijk opgelopen door de recent gestegen rente. Daarnaast loopt de hypotheek over 6 jaar af. Zij hebben met het verzilveren van de overwaarde hun huidige hypotheek afgelost en betalen daardoor nu geen maandelijks hypotheeklasten meer. Daarnaast hebben ze eenmalig een extra opname gedaan als reserve voor toekomstig onderhoud.

Vrijblijvende berekening? Bel 070-392 51 35 of kijk op zilverleven.nl

Zilverleven
Overwaardeadvies voor senioren

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Citroën DS19 Cabriolet

De Citroën DS19 werd in 1956 geïntroduceerd en kreeg al snel de bijnaam ‘Snoek’. In 1960 werd er een Cabrio-uitvoering geïntroduceerd met als naam Le Caddy en in 1961 kwam daar de DS19 Cabriolet bij, waarvan er zo’n 1200 zijn geproduceerd. Of liever gezegd ‘zijn afgebouwd’, want Citroën deed dat niet zelf. Half afgebouwd werden de vierdeurs DS-modellen afgeleverd bij carrosseriebouwer Henri Chapron om daar te worden omgevormd tot cabriolet.

De deuren werden verlengd, het geheel werd verstevigd en er werd een kap opgebouwd. In 1969 kocht je voor één DS19 Cabriolet ook zes Citroëns 2CV. In die tijd en eigenlijk nog steeds een heel exclusieve auto. De Citroën ID- en DS-modellen waren natuurlijk altijd al heel eigenzinnige modellen die in vormgeving en details hun tijd al ver vooruit waren. Ik kan mij herinneren dat ik als Haags jongetje in mijn tienertijd altijd gefascineerd stond te kijken als onze buurman aan de Carel Reinierszkade zijn ID19 startte, want dan kwam

de hele auto door het speciale veersysteem helemaal omhoog, om dan bij het weggrijden weer comfortabel terug te zakken naar de ingestelde rijstand. Heel bijzonder was natuurlijk die fraai gevormde, plat aflopende motor-kap eindigend in een scherpe punt. En dan die koplampen die in latere modellen met de stuurbewegingen meedraaiden. Ja, toen al. En weet u nog wel, die bijzondere knipperlichten achter aan het eind van het dak? Jawel, puur jeugdsentiment. Maar de DS had nog meer aparte dingen. Als je het achterwiel wilde verwis-

selen, moest je eerst de vering in de hoogste stand zetten en het achterspatbord verwijderen. Prachtig bolle portieren zonder raamlijsten en de deurkrukken aan de binnenkant waren ook heel bijzonder. Eigenlijk een groot handvat met aan de bovenkant een lipje dat je omlaag drukte om het portier te openen en omhoog klikte om het te vergrendelen. Handig, want zo kon de deur nooit uit je hand waaien bij het openen. Het interieur had toen ook een wat futuristische aanblik. Allereerst dat aparte eenspakige stuur en dat eigenwijze dashboard met die rechte

rij knopjes. Het rempedaal was ook anders dan anders. Eigenlijk een halve rubberen tennisbal, die je voorzichtig moest intrappen, anders maakte je snel kennis met de trouwens ook bijzonder gevormde voorruit. Typisch was ook dat de richtingaanwijzer niet automatisch na de bocht terugviel, maar met de hand weer uitgezet moest worden. Herinnert u het zich nog? En deze Cabriolet had nog meer bijzondere bijzonderheden. Allereerst een riante, leren bekleding voor het zeer comfortabele zitmeubilair. De bodem bestond uit een dikke, zachte laag vloerbedekking die

weldadig luxe aanvoelde. De semi-automaat werd bediend door een elegant versnellingspookje achter het stuur, met een apart schakelpatroon. Omhoog en van je af drukken was 1 en naar je toehalen was 2. Naar rechts en naar achteren was 3 en weer naar voren was 4. Om de auto te starten, duwde je het pookje helemaal naar links. Prachtig toch? Ik vond de Citroën DS19 Cabriolet een heel bijzondere automobiel die mij nog steeds een warm gevoel geeft.

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Advertorial

100-jarig bestaan van Schroeder van der Kolk

23 mei a.s. viert Stichting Schroeder van der Kolk het 100-jarig bestaan.

18 Mei 1923 is de ‘s-Gravenhaagsche Vereniging Maatschappelijk Werk bij zenuwlijden en krankzinnigheid opgericht door de directeur van de GG&GD in Den Haag en drie geneesheer-directeuren van psychiatrische inrichtingen. Zij vonden dat er meer moest worden gedaan voor patiënten die werden ontslagen uit een psychiatrisch ziekenhuis en voor mensen met een verstandelijke beperking. Ze wilden hun doel bereiken door arbeidsbemiddeling en zo nodig werkverschaffing en te bevorderen dat er een werkkring wordt gevonden voor ontslagen patiënten die zonder steun niet konden terugkeren in de maat-

Kerketuinenweg buurthuis breien 2019

schappij. De mensen met een verstandelijke beperking moesten passende zorg krijgen en in de gelegenheid worden gesteld om naar vermogen bij te dragen in het eigen levensonderhoud. Deze doelen sluiten nog steeds aan bij het Schroeder van 100 jaar later. We zijn hét mensontwikkelbedrijf van Den Haag waar onze deelnemers, zoals we ze nu noemen, in een beschermde omgeving met deskundige begeleiding arbeidsmatige dagbesteding kunnen volgen of werkervaring op kunnen doen in een van onze afdelingen of kringloopwinkels.

In 1925 werd de naam veranderd in ‘s-Gravenhaagsche Vereniging Dr. Schroeder van der Kolk. Prof. Dr. J.L.C. Schroeder van der Kolk (1797-1862) was een pionier op het gebied van zorg voor psychiatrische patiënten. Hij vond dat ze verpleging, behandeling en bezigheden nodig hadden als basis voor een menswaardig bestaan. Daarom sloot deze naam goed aan bij de doelen van de nieuwe stichting.

Jacob Ludovic Conrad Schroeder van der Kolk, Lithograph door W. Wellcome

In de jaren twintig van de vorige eeuw begonnen de werkzaamheden heel kleinschalig. Een maatschappelijk werkster kwam op huisbezoek om aanvragen voor hulp en steun te beoordelen. N.a.v. het eerste krantenbericht over de nieuwe stichting kwamen al 42 aanmeldingen binnen. Omdat de financiële middelen beperkt waren, kon niet iedereen geholpen worden.

Bovendien bleek het lastig om ex-psychiatrische patiënten bij werkgevers te plaatsen door de begeleiding die ze nodig

hadden en de grote werkloosheid. Daarom besloot men om een “werkinrichting” op te richten waar met begeleiding werkzaamheden gedaan konden worden. In 1926 was de eerste “werkinrichting” voor mannen een feit. In twee klaslokalen werden matten gemaakt voor de verkoop. Twee jaar later volgde er één voor vrouwen.

In de jaren twintig van de vorige eeuw werd de basis gelegd voor de werkzaamheden van Schroeder zoals we die nu kennen. Al is er in de loop van de jaren veel veranderd, bijv. in hoe we tegen mensen met beperkingen aankijken, de werkzaamheden en de begeleiding die we bieden en de gerichtheid op de samenleving.

De gemeente Den Haag is vanaf de start bij Schroeder betrokken geweest. In de jaren 20 werd reeds subsidie verstrekt voor de werkzaamheden omdat men het belang inzag van werk voor mensen met beperkingen, niet alleen voor de maatschappij maar ook als kostenbesparing op de geestelijke gezondheids-

zorg. Ook nu werken we samen met de gemeente bij het bieden van dagbesteding en toeleiding naar werktrajecten voor mensen die daarbij ondersteuning nodig hebben. Vanaf de jaren twintig heeft Schroeder een snelle ontwikkeling doorgemaakt, met uitbreiding van het aantal vestigingen en het aanbod van activiteiten. Dit ging gepaard met fusies met andere stichtingen.

In 1994 is het aanbod uitgebreid met 3 kringloopwinkels, ‘De Parade’. Het doel was om meer werkgelegenheid te bieden aan langdurig werklozen en bij te dragen aan verduurzaming. Momenteel heeft Schroeder 6 kringloopwinkels met in 5 winkels een buurthuis, afdelingen voor hout en meubel, horeca en facilitair, assemblagewerkzaamheden, een naaiatelier, transport en logistiek en een E-Team die energiebesparende artikelen installeert bij Haagse inwoners. Met enthousiaste toegewijde deelnemers, medewerkers en vrijwilligers als ambassadeurs van Schroeder.

Hofjesstad Den Haag

De koninklijke paleizen in Den Haag trekken jaarlijks duizenden toeristen vanwege de grandeur die zij uitstralen. De bezoekers zullen ongetwijfeld stiekem hopen een glimp van de koning of koningin op te vangen. Iets minder belangstelling trekken de hofjes van Den Haag. Dat is jammer, want met 115 hofjes mag de stad zich gerust een 'hofjesstad' noemen. Bovendien komen er nog steeds bij!

Liefdadigheid

Hofjeswoningen zijn altijd onderdeel geweest van de grotere steden. In de middeleeuwen waren de begijnhoven de eerste voorlopers daarvan. Het waren eigenlijk een soort kloosters met dien verstande dat de begijnen zelfstandig woonden en het hof vrij toegankelijk was. Vanaf de zestiende eeuw gingen de hofjes als oudedagsvoorziening fungeren. Rijke personen stichtten hofjes ten behoeve van armlastige personen, meestal alleenstaande vrouwen. In die tijd werd men over het algemeen niet oud en was dit wel het geval dan was de kans groot dat er geen kinderen of andere familieleden over waren om voor je te zorgen. De hofjeswoningen boden dan voor de allerarmsten uitkomst. De vrouwen kregen vrije huisvesting, turf, aardappelen en soms ook nog wat zakgeld. Selectie vond plaats op basis van godsdienstige overtuiging. En zo kennen wij nog in Den Haag de klassieke hofjes van liefdadigheid met kleine huisjes rond een gemeenschappelijke tuin. Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht is

het oudst bewaarde hofje in de stad (1616). In de tuin stond een pomp waar water moest worden gehaald en in de hoeken van het hof waren de wc's te vinden alsmede een wasplaats. Koken op turf geeft veel rook dus er werd buiten gekookt. De huisjes zijn nog steeds niet groot maar na de nodige renovaties in de loop der tijd zijn ze wel comfortabel en goed bewoonbaar geworden.

Exploitatiehofje

In het midden van de negentiende eeuw trokken veel mensen van het platteland naar de steden en kwamen er Duitse werkzoekenden naar ons land. De groei

“Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht is het oudst bewaarde hofje in de stad (1616).”

van de bevolking zorgde voor een grote woningnood, met name onder de arme mensen. Dit was ook in Den Haag het geval. Initiatiefrijke ondernemers lieten op achtererven en binnenterreinen goedkope kleine woningen bouwen. Dit kon omdat alleen voor huizen aan de openbare weg een

Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht, gezien naar het poortgebouw. Door: Alff, P. van (1878-1962), collectie HGA

vergunning van de gemeente nodig was. De bouw werd gedaan door timmerlieden zonder dat er een architect aan te pas kwam. Er werd rechtoe, rechtaan gebouwd met goedkope bouwmaterialen van slechte kwaliteit, zonder wc en waterleiding. De huizen stonden rug aan rug met weinig tussenruimte en waren alleen

acht kinderen woonden in huisjes van 4x5 meter met een kleine zolder; geen wonder dat er vaak ruzies en vechtpartijen waren. Rond 1900 telde de stad ruim 700 hofjes, waarvan het grootste deel uit deze zogenaamde exploitatiehofjes bestond. De lage huur hielp arme mensen aan een dak boven het hoofd, maar de hofjes waren ondanks de gemaakte stichtingskosten en door het geringe onderhoud een profijtelijke business. De eigenaren mogen gerust huisjesmelkers avant la lettre genoemd worden.

Zuydervelt-Hofje aan het Buitenom

Niet alle exploitatiehofjes waren gebouwd met winstoogmerk. Een opvallende uitzondering vormde het Zuydervelt-Hofje aan het Buitenom, dat een goede reputatie in haar tijd had. Gesticht in 1875 door W.F. Zuydervelt met de heren De Bie en Hulsker als medefinanciers, onderscheidde het zich direct al door een ruimere opzet en meer comfort. De 42 huisjes stonden weliswaar rug aan rug, maar hadden een kleine voortuin en een breed tussenpad. Bovendien waren zij aangesloten op het riool en waren er twee kranen voor stromend water. Niet onbelangrijk te vermelden is dat het ook een regenwaterafvoer had, waardoor het hofje geen modderpoel was! En voor de sociale veiligheid brandde er in de toegangspoort 's avonds een olielamp. De heer Zuydervelt ging er zelf wonen, wat wel iets

Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht is het oudst bewaarde hofje in de stad. Foto: Jan Stegeman, collectie HGA

zei over het wooncomfort. De woonkwaliteit bleef hoog tot de familie het hofje in 1918 verkocht en het enige jaren later in handen kwam van een woning-exploitant. Het onderhoud ging achteruit en verval trad in. De Gemeente Den Haag zag zich genoodzaakt het hofje in 1942

Paviljoensgracht met standbeeld van Spinoza en de ingang van het Heilige Geesthofje. Foto uit 1915, collectie HGA

Vindiehof in Ypenburg. Foto: Paul Lunenburg, Dienst Stedenbouw

over te nemen en knapte het op, maar dit leidde niet direct tot grote verbeteringen. Sloop lag voor de hand, net zoals het andere hofjes in die tijd verging. De vraag naar kleine woningen nam echter in de zeventiger jaren toe en voorkwam verdere

stofkozijnen is een deel van het karakter verloren gegaan. Voor de bewoners maakt dit niet uit; zij zijn zeer tevreden. En zo kent de oorspronkelijke opzet van kwalitatief goede woningen neerzetten met een nette huur een vervolg in het heden.

“Het Zuydervelt-Hofje bleef sloop bespaard en werd ingrijpend gerenoveerd.”

kaalslag. Het Zuydervelt-Hofje bleef sloop bespaard en werd ingrijpend gerenoveerd. Dat hield in het moderniseren van sanitair en keukens, het vernieuwen en isoleren van daken en kozijnen en het isoleren van de buitenmuren. Die waren enkelsteens

Moderne hofjes
Het in beslotenheid wonen blijkt nog steeds een aantrekkelijke formule te zijn. De slechte ervaringen met de exploitatiehofjes deed de woningbouwverenigingen begin twintigste eeuw besluiten het concept van ‘hofjes’ aan te passen en uit te werken in dat van ‘hoven’. Een mooi voorbeeld daarvan is te vinden in de Alberdingk Thijmstraat, waar het hof uit lage eengezinswoningen bestaat rond een plantsoen. In Transvaal waren ook van deze hoven, zelfs met portiekwoningen maar die zijn inmiddels alweer gesloopt of door renovatie onherkenbaar geworden. Na de Tweede Wereldoorlog werd het bouwen van hoven voortgezet, bijvoorbeeld in Moerwijk. De ontwikkeling van ‘hofjesbouw’ gaat tot op heden door. Recent zijn in Ypenburg nog architectonische pareltjes van hoven gerealiseerd, onder andere de Visdiefhof. Het lijkt in de verste niet op het Heilige Geesthofje of het Zuydervelt-Hofje, maar het woongenot is er niet minder om.

Ton van der Pijl
Tonvanderpijl212@gmail.com

en werden aan de buitenzijde voorzien van isolatieplaten en werden vervolgens gestukt. Een aantal woningen werd gesloopt om ruimte te creëren voor bankjes, speeltoestellen en wat groen. Het hofje was architectonisch niet bijzonder interessant, maar door het stucwerk en de kunst-

dst bewaarde hofje in de stad (uit 1616). Foto uit 1975,

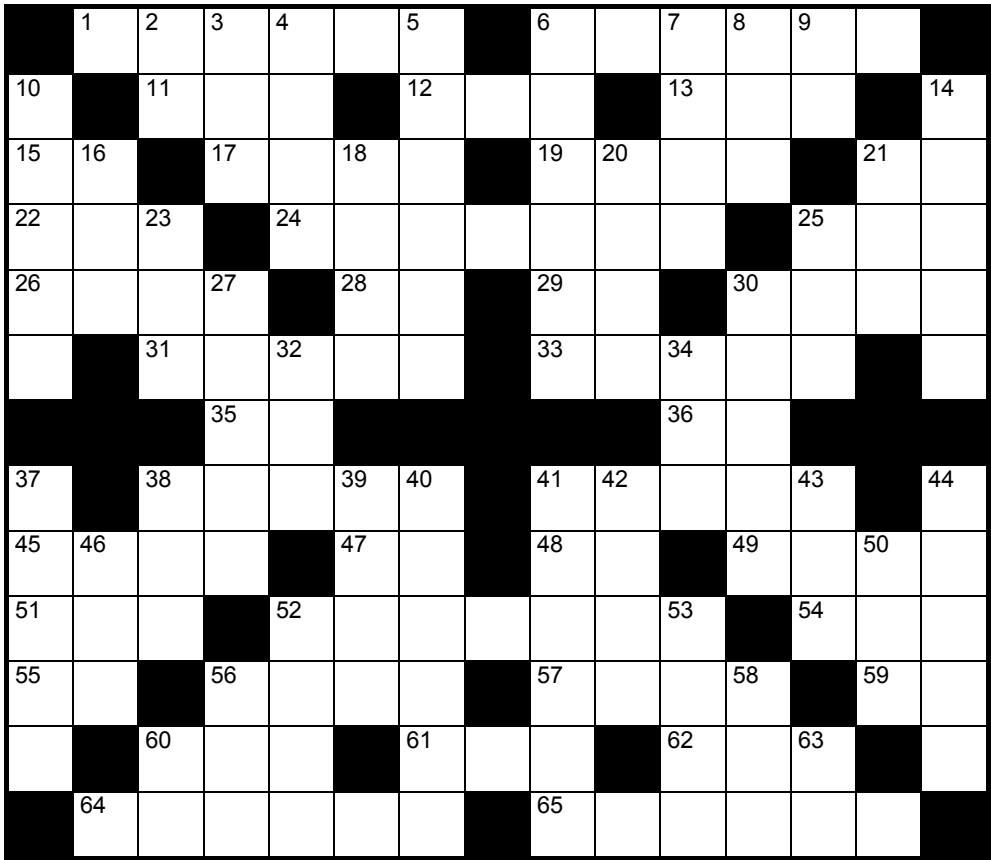

edelijke Ontwikkeling, collectie HGA

Zuydervelt-Hofje in 2022. Foto's: Rob Zuydervelt

1 KRUISWOORDPUZZEL

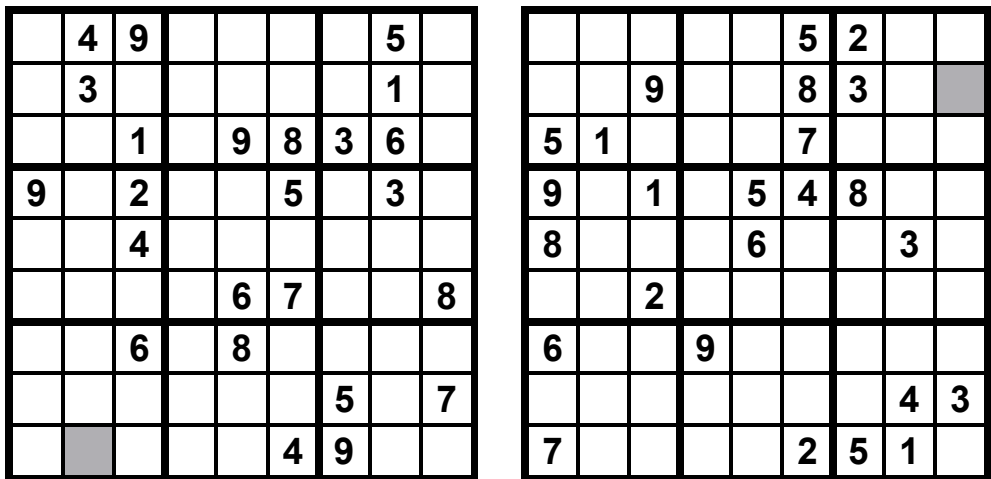

Horizontaal: 1 eindstreep 6 bedehuis 11 gevangenis 12 profeet 13 voordat 15 public relations 17 vleesgerecht 19 luthof 21 uitroep van afkeer 22 lokspijs 24 legerrang 25 roofdier 26 hijstoestel 28 blijkens de akten 29 lidwoord 30 gebakje 31 deel van Oostenrijk 33 groot hert 35 onder andere 36 rondhout 38 sterke drank 41 boekvorm 45 optisch hulpmiddel 47 voegwoord 48 en dergelijke 49 meubel 51 sporttrofee 52 autodeur 54 gesloten 55 vogelproduct 56 Spaanse schilder 57 gewas 59 gulden 60 vreemde munt 61 herkauwer 62 houding 64 spoedig 65 kwajongen.

Verticaal: 2 voorzetsel 3 Ned. omroep 4 land in Azië 5 kosmos 6 rangtelwoord 7 bloem 8 schrijfgerei 9 bijwoord 10 hechtlat 14 betaalplaats 16 gebouw in Amsterdam 18 voetbalpool 20 part 21 uitroep van afkeer 23 tennisterm 25 lor 27 afvoergoot 30 guit 32 wiel 34 behoeftig 37 gezwel 38 speelgoed 39 groente 40 werelddeel 41 vogel 42 riv. in Duitsland 43 vochtig 44 loopstok 46 voegeigenschap 50 mislukking 52 perceel 53 getroffen 56 duinvallei 58 baardje 60 selenium 63 zangnoot.

64 22 6 33 65 52 41 55 28

2 SUDOKU

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot donderdag 25 mei mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win 10 onderzetters gemaakt van echte vinylplaten
Deze onderzetters zijn gemaakt van authentieke LP's waardoor er minder afval is voor het milieu. t.w.v. € 14,99. Wij geven maar liefst drie van deze sets weg!

Verkrijgbaar bij de Fifties Store,
www.fiftiesstore.nl
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag

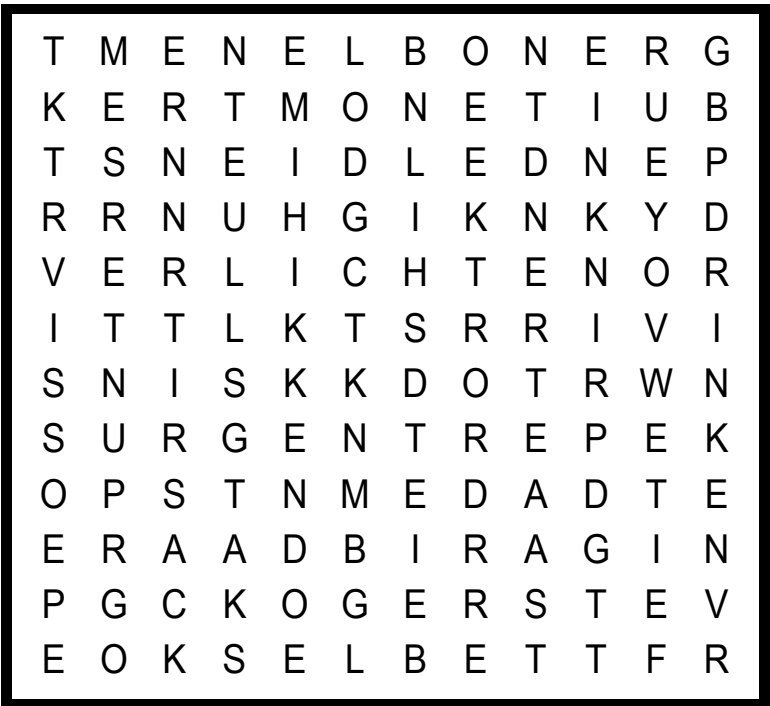
Oplossingen vorige editie:
Zweedse puzzel: Vrijheid
Sudoku: 4 - 3
Kruiswoordpuzzel: Gedenken

De drie sets onderzetters gemaakt van vinylplaten gaan naar:
Ruud van Oosten te Den Haag
Andre Brullemans te Rijswijk
Gonny Poelsma te Den Haag

Wij feliciteren de winnaars van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store.

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 WOORDZOEKER

Beker	Grenoble	Punter	Urgent
Braden	Hikken	Sober	Verlichten
Buitenomtrek	Kendo	Tekst	Videoscherm
Drinken	Kwiek	Trend	Vissoep
Etage	Oksel	Trimester	Voyeur
Feite	Parel	Uilig	Vredig
Gerst	Pendeldienst	Uitdrager	
- _____

Kom jij weleens bij je wijkcentrum?

✓ Dé plek voor advies, ondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. Je vindt ons door heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz voor elkaar

We doen meer dan je denkt!

UTS® VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS

EROPUIT SPECIAL

Den Haag het Liverpool van Nederland?

In de jaren zestig en begin jaren zeventig kwam bijna elke goede pop- of rockband in Nederland uit Den Haag, een enkele uitzondering daargelaten natuurlijk. Den Haag werd daarom door sommige mensen wel het Liverpool van Nederland genoemd...

Marcello

Het was ergens in 2015 dat Marcello en Els, kunstenaars en uitbaters van Marcello's Art Factory and Rock Gallery, daarom bedachten dat een Rock History Tour door Den Haag wel eens een heel goed idee zou kunnen zijn. Het idee bleef op de plank liggen totdat de pers er begin 2016 lucht van kreeg. Eerst belde de Telegraaf en vervolgens de NOS en RTL. "We rijden het eerste weekend van maart," riep Marcello en de Rock History Tour was geboren!

Als je bij de tour instapt, ga je op een soort van 'trip down memory lane'; met een luxe touringcar van Van Heugten Tours maak je rondrit van ruim drie uur door Den Haag langs plekken die belangrijk waren of nog steeds zijn voor de popgeschiedenis. Je gaat bijvoorbeeld langs de Houtrust, de Bosjes van Pex, het Zuiderpark en natuurlijk wordt de Terletstraat en omgeving (geboorteplek van de Golden Earring) niet overgeslagen. Er wordt afgesloten met een korte

wandeling door het centrum. Aan boord is de livemuziek van Haagse topmuzikanten zoals Arie Spaans, Jan den Boer, Matto Kranenburg, Hugo Remmelt of Kees Kingsize. Een *special guest* uit de rockscene hoort er altijd bij en de reisleiding is in handen van ex-Golden Earrings gitarist Peter de Ronde en kunstenaar Marcello. Start en finish zijn inmiddels bij (rock)café De Stamboom.

Tickets voor dit muzikale uitje op de 1e zaterdag van de maand via info@marcellos.nl. De tour is natuurlijk ook als groepsuitje te boeken op een dag naar keuze.

Over dat 'Liverpool van Nederland verhaal' heeft Marcello zo zijn twijfels. Hij schreef daarom het volgende gedicht.

Rinus Gerritsen

*Den Haag het Liverpool van Nederland? Dat is puur gelul
Die wijsheid is voor sukkels en simplen van geest,
want natuurlijk is Liverpool altijd het Den Haag van Engeland
geweest.*

*Maar twee minuten googelen en je weet genoeg.
In Liverpool een lullige scooter en in Den Haag een echte Puch.
Zij hadden daar de Beatles, ken jij ze nog? De helft is niet meer.
We hebben hier de Earring, al meer dan vijftig jaar plezier.*

*En dan die bendes aan de overkant, de Rockers en de Mods.
Watjes op een scooter met een foeilelijke vriendin.
Maar onze Bullen, de Kikkers en de Plu hadden mooie meisjes,
stuk voor stuk een lekker ding!*

*En stapels rare bandjes met een hele gekke naam.
Beatles, Scaffold, Searchers, Swinging Blue Jeans, Mersey Beats.
Ze moesten spelen in de Cavern Club, een klein keldertje van niets.*

*Jumping Jewels, Motions, Golden Earrings en de Kjoie, Willy and
his Giants, Groep 1850, Sandy Coast en Shocking Blue.
Namen net zo mooi als hun muziek, ze speelden overal en nergens,
op prachtige locaties als het even kon.
De Wildhoef, Eekhoorn, Zuiderpark, de Drie Stoepen en ook de
Marathon.*

*De jaren zestig zijn allang voorbij.
Het is allemaal geschiedenis, historie zogezegd.
Behaalde resultaten zijn voor de toekomst geen bewijs.
Maar niets is minder waar, want in Den Haag staat alweer een
zooitje prima muzikanten klaar.*

Rock History Tour The Hague
www.rockhistorytour.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Matineeconcert door Theaterzanggroep Prestige

De matineeconcerten, maandelijks uitgevoerd door diverse afdelingen van Muziekvereniging St. Caecilia uit Leidschendam-Voorburg, zijn inmiddels een begrip in de regio. Deze concerten worden doorgaans druk bezocht. Vrijwel iedere maand wordt op een zondag een matinee-uitvoering gegeven. Niet alleen voor de eigen achterban, maar ook voor bewoners uit de regio. En met de nodige passie, niet voor niets het motto van de vereniging! Op zondag 21 mei is het de beurt aan Theaterzanggroep Prestige.

Deze groep bestaat uit 22 getalenteerde zangers/spelers die, onder muzikale leiding van Alejandro Orozco, een deel van het repertoire voor hun nieuwe (muziek)theatervoorstelling -gepland voor november 2023- zullen brengen. Toegang is gratis.

Wanneer & waar: zo 21 mei, 14.30u, muziekcentrum Marcanto, Groene Zoom 11
Meer info via stcaecilia.nl

Residentiekoor een 'Mozart-programma'

Op zondag 4 juni 2023 voert het Residentiekoor een 'Mozart-programma' uit in de Elandstraatkerk, Elandstraat 194, 2513 RR te Den Haag. Uitgevoerd worden:

- Missa C-Dur "Krönungs-Messe"
- Laudate Dominum
- Ave Verum Corpus
- Requiem

Het koor wordt begeleid door het Residentiekoor Begeleidingsensemble en staat onder leiding van de vaste dirigent Martin van der Brugge. De solisten zijn: sopraan Renate Arends, Alt Liza van der Peijl, Tenor Sebastian Brouwer en Bas Marijn Zwitserlood. Kaarten in de voorverkoop zijn € 25,- en hier verkrijgbaar via QR code. Kaarten zijn ook voor € 27,- te koop in de kerk voor aanvang van het concert.

Kijk voor meer informatie op www.residentiekoor.nl.

CONCERT

REQUIEM
Mozart

KRÖNUNGSMESSE LAUDATE DOMINUM AVE VERUM

ZONDAG 4 JUNI 2023

HET RESIDENTIEKOOR

RENATE ARENDS SOPRAAN | LIZA VAN DER PEIJL ALT
SEBASTIAAN BROUWER TENOR | MARIJN ZWITSERLOOD BAS

HET RESIDENTIEKOOR BEGELEIDINGSSEMBLE ORKEST
MARTIN VAN DER BRUGGE DIRIGENT

ELANDSTRAATKERK
ELANDSTRAAT 194 2513 RK DEN HAAG
AANVANG 15.00 UUR | KERK OPEN 14.15 UUR

KAARTEN INCLUSIEF EEN PAUZEDRANKJE EN PROGRAMMABOEKJE
VERKRIJGBAAR VIA ONZE WEBSITE [€ 27,-]
EN IN DE KERK VOOR AANVANG VAN HET CONCERT [€ 29,-]

WWW.RESIDENTIEKOOR.NL

    Cultuur Schakel

Dauwtrap-vaartocht

Dauwtrappen is van oorsprong heel vroeg ontstaan op Hemelvaartsdag om vervolgens een wandeling in de natuur te maken. In het verleden werd al om drie uur 's nachts opgestaan om zingend en blootvoets op het gras te dansen, dat op dat tijdstip nog bedauwd was. Vandaar de term dauwtrappen. Deze dauwtrap-vaartocht begint om 6.00u 's ochtends in Den Haag, bij aanlegsteiger aan het Zieken. De vaartocht gaat langs de nog verstilte Vliet naar Delftse Hout, waar langs het kerkepad en door het krek-

gebied een wandeling van ongeveer anderhalf uur wordt gemaakt met een enthousiaste vogelgids van de Delftse Vogelwacht. Aansluitend ontbijtje bij Café du Midi en vervolgens varen we terug naar Den Haag.

Wanneer & waar: do 18 mei, 6.00-11.30u, Aanlegsteiger Het Zieken
Meer info via natuurlijknicole.com of mail natuurlijknicole@gmail.com

Notes, Beats & Bars

Haagse rappers brengen actuele, persoonlijke verhalen in *Notes, Beats & Bars*. Zondag 4 juni staan ze in PAARD, vrijdag 23 juni in Amare en in september op het Stadmakersfestival. De Haagse rappers D.Chesron, Sherr, Erol Cenqiz en Glodi Mbwele brengen in het programma *Notes, Beats & Bars*, begeleid door de elektronische beats van Peter Oostinga en musici van het Residentie Orkest, persoonlijke en actuele verhalen over mentale gezondheid, duurzaamheid, kinderarmoede en de menselijke maat.

Notes, Beats & Bars is een samenwerking met het Haags HipHop Centrum en onderdeel van SYMPHONY 2030, de maatschappelijke programmering van het Residentie Orkest.

Meer informatie: www.residentieorkest.nl/project/notes-beats-en-bars

IVN-wandelingen op 20 en 21 mei

Begraafplaats Oud Eik en Duinen

Zaterdag 20 mei ben je welkom op onze mooiste begraafplaats van Den Haag. In een oase van groen loop je met de IVN-gidsen tussen monumentale oude bomen en hoor je over de roemrijke historie van deze unieke begraafplaats. Ook de geschiedenis van de meest interessante graven is de moeite waard. Verzamelen om 10.30 uur bij de ingang aan de Laan van Eik en Duinen 40.

Puinduinen en Ockenburgh

Zondag 21 mei om 10 uur. Een heel ander terrein, maar zeker net zo interessant is het gebied van de puinduinen met het aangrenzende landgoed Ockenburgh. Laat je verrassen door de hoogtepunten van deze gebieden, die je samen met de IVN-gids gaat ontdekken. Verzamelen voor restaurant De Haagse Beek, Machiel Vrijenhoeklaan 175, Den Haag.

IVN-wandelingen zijn gratis, duren 1½ tot 2 uur en zijn toegankelijk voor iedereen. Aanmelding is niet nodig.

Verdere inlichtingen bij Rob Meyer tel. 06 20568114 of Monique van den Broek tel. 070 3858676. Zie ook ivn.denhaag.nl

Houtwinkel Zaag

AKTIE! Tijdelijk GRATIS gemonteerd bij je thuis...

De mooiste kasten op maat gemaakt

20 JAAR

Geniet van onze montage **AKTIE!**

- Een Droomkast zoals jij hem wilt hebben
- Perfect op maat, altijd passend
- Kies je eigen Style en Kleur
- Bij ons ben jij de Ontwerper
- Schuif of draaideur kasten

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

LEUKSTE MUZIKALE UITJE VAN DEN HAAG!

www.rockhistorytour.nl

Tickets info@marcellos.nl

Agenda

Zeilen in Arctische wateren

Regien van der Sijp neemt u in deze audiovisuele presentatie mee op zeiltochten die ze in Arctische wateren maakte aan boord van de zeilboot 'Tooluka'. We zien het gebied van de middernachtzon, enorme ijsmassa's afkomstig van gletsjers en uitgestrekte natuurgebieden met feeënrotsen. We varen door koude wateren met walvissen en walrussen, zien vogelkliffen met papegaaiduikers en zeekoeten en genieten van velden vol minuscule wilgen en bloemen. Langs de westkust van Groenland zijn het de Inuit die de reis extra betekenis geven; in Spitsbergen de verlaten kusten en spitse bergen die ooit ontdekt zijn door Willem Barents; en in IJsland de watervallen en geiser Stokkur.

Wanneer & waar: di 23 mei, 13.30u, Museon-Omniversum, Stadhouderslaan 37
Meer info via museon-omniversum.nl

Zuiderparktheater legt rode loper uit voor internationale artiesten

Op dit moment wordt hard gewerkt door de vrijwilligers en het kernteam van het Zuiderparktheater om het openluchttheater spik en span te maken. Tot aan de zomervakantie worden verschillende internationale artiesten verwacht. Onder meer Paul Carrack, Venice, Curtis Harding, Ásgeir, Xavier Rudd en Young Gun Silver Fox maken hun opwachting. Ook de Pink Floyd tributeband Pink Project keert terug.

Onder de noemer Zuiderpark Live organiseren Zuiderparktheater en Greenhouse Talent zo'n 19 shows in het openluchttheater. Naast het beste van Nederlandse bodem heeft het team een negental buitenlandse artiesten weten te strikken voor een optreden in de internationale stad Den Haag. Het zomerprogramma biedt voor ieder wat wils. Van zomerse palmboomrock van Young Gun Silver Fox (let op: laatste kaarten), songwritingtalent uit IJsland tot pure soul van Curtis Harding. Golden Oldies Paul Carrack en Venice zijn de kers op de taart. Liefhebbers van de Nederlandstalige songs kunnen hun hart op halen bij Suzan & Freek, Miss Montreal, Racoon en Ruth Jacott.
Ga voor kaarten naar zuiderparklive.nl

Foto: Emma Pot

FESTIVALS

North Sea Regatta | 16 & 19 mei, 27- 29 mei 2023

Het jaarlijkse zeilevenement "North Sea Regatta" staat in het teken van de welbekende Vuurschepenrace van Scheveningen naar Harwich en de North Sea Race weer terug. Na de Vuurschepenrace en North Sea Race is er even tijd om op adem te komen en het schip weer in orde te brengen om vervolgens mee te kunnen doen aan het strijdtoneel voor de kust: North Sea Regatta inshore.

Sniester | 26 & 27 mei 2023

Sniester is in 2 dagen meer dan 70 bands meemaken op & rond de Grote Markt en Paard in het Haagse Popdistrict, het muzikale hart van de stad. Van opkomend tot gevestigd, lokaal tot internationaal en van elektronische indie tot scheurende gitaren. Geen dranghekken, geen grote namen om de grote namen – Sniester is echte actie en echte liefde voor echte muziek.

Haagse Wereldhapjes | 26 - 29 mei 2023

Van 26 tot en met 29 mei staat Haagse Wereldhapjes weer klaar om Den Haag te trakteren op een paar feestelijke en gastronomische dagen. Het Pinksterweekend staat in het teken van lekker eten, drinken, muziek, entertainment en vooral gezelligheid!

Hipfest | 16 juni 2023

HipFest is een gratis popfestival in het hart van Scheveningen met opkomende bands en jonge talenten die je gezien moet hebben!

Vlaggetjesdag | 17 juni 2023

Vlaggetjesdag Scheveningen is een evenement dat al jaar in jaar uit de komst van de Hollandse Nieuwe haring aankondigt. Op deze dag staat deze vissoort centraal. Maar ook voor niet-visliefhebbers is er op Vlaggetjesdag in de haven van Scheveningen van alles te beleven met muziek, orkesten, muziekkorpsen, artiesten, oude zeil-loggers, miniatuurschepen, rondvaarten en verschillende demonstraties.

Nederlandse Veteranendag | 24 juni 2023

Als eerbetoon aan alle veteranen organiseert het Nationaal Comité Veteranendag iedere laatste zaterdag in juni de Nederlandse Veteranendag in Den Haag

Zeeheldenfestival | 28 juni - 2 juli 2023

Het jaarlijks Zeeheldenfestival is ooit begonnen als een klein wijkfeestje. Inmiddels is dit wijkfeestje uitgegroeid tot een meerdaags evenement op het Prins Hendrikplein met een verscheidenheid aan optredens, straattheater en activiteiten

De Parade | 7 - 23 juli 2023

Ok, niet typisch Haags maar wel op de mooiste locatie: het Westbroekpark. In Den Haag wordt het Westbroekpark elke zomer omgetoverd in een tijdelijke culturele straat met theatertenten, fonteintenten en zelfs een nostalgische zweefmolen.

WIJ GAAN WEER OPEN!

Kom genieten bij de openluchtconcerten van

**Paul Carrack, Venice, Curtis Harding, Pink Project, Miss Montreal, Ásgeir
Ruth Jacott, Suzan & Freek, Racoon, Jazz in the Park en meer!**

Bekijk de agenda! zuiderparktheater.nl

het Prins Bernhard
cultuurfonds

VSBfonds.
Iedereen doet mee

Fonds 1818

BTR REIZEN

www.BTRreizen.nl
 055 - 5059500

Geniet van de mooiste vakanties 2023

Autovakanties All Inclusive
 Naar gastvrij hotels met een heerlijke
 All Inclusive vakantie met 's avonds gratis drankjes.

Busvakanties All Inclusive
 Luxe bus excursievakanties met veel extra's
 naar gastvrij hotels op de mooiste plekjes!

Autovakanties arrangementen
 Autovakanties met aantrekkelijke arrangementen
 voor leuk vermaak tijdens uw vakantie

Fiets- & wandelvakanties
 Fietsen & wandelen in de mooie toeristische streken
 en natuurgebieden, door BTR Reizen geselecteerd

Riviercruises
 Riviercruises over Europa's mooiste rivieren,
 volledig verzorgd, mooie vaarroutes & programma

Kerst- & nieuwsjaarsreizen
 Sfeervolle en goed verzorgde autoreizen,
 busvakanties & riviercruises met kerstprogramma's

De nieuwe reisbrochure is uit met de mooiste vakanties 2023
 Voor meer informatie kijk online op:
www.btrreizen.nl/btr-brochure/ of bel 055 5059500

055 - 5059500 • WWW.BTRREIZEN.NL

BTR Reizen geniet van de mooiste vakanties

BTR Reizen is al jaren een bekende reisorganisatie in deze krant en heeft ook dit jaar weer een ruime keuze aan de mooiste vakantie-reizen.

Het hele jaar kunt u genieten van **All Inclusive autovakanties**, veelal naar gastvrije familiehotels of grotere hotels met speciale vakantie faciliteiten, allemaal gelegen in de mooiste vakantie streken in Nederland en Duitsland. Naast de goede en volledige verzorging met logies in een comfort kamer met uitgebreid ontbijtbuffet, lunch of lunchpakket en diner, zijn 's avonds de drankjes bij de reis inbegrepen. Bij enkele grotere hotels als De Bonte Wever in Assen of Wunderland Kalkar zijn vele vermakenheden, leuke entertainment en de drankjes de gehele dag gratis.

Ook de **All Inclusive busreizen** met veel extra's, met vertrektijd tussen 08.00 en 11.00 uur wordt door vele zeer gewaardeerd, evenals de luxe touringcars met vriendelijke chauffeurs en de uitstekende verzorging in de gastvrije hotels. Iedere dag zijn er leuke uitstapjes naar interessante bezienswaardigheden waarbij de entreegelden bij de prijs zijn inbegrepen.

Nieuw zijn de **autovakanties met leuke arrangementen** voor iedereen die er een weekend of wat langer op uit willen.

Hiervoor selecteert BTR Reizen goede hotels en andere accommodaties met arrangementen voor een leuk vermaak tijdens uw vakantie. Wandelen & fietsen om de prachtige omgeving te ontdekken, motor- of autorijden voor ritten door de mooie vakantiegebieden of weekendje uit om lekker te Shoppen & Stappen, ontdek deze aantrekkelijke vakanties. BTR Reizen heeft ieder jaar ook een ruime keuze aan **riviercruises** over Europa's mooiste rivieren. Comfortabele cruiseschepen nemen u mee in een sfeervolle ambiance voor een volledig verzorgde cruise met een mooi vaarprogramma en gepaste entertainment aan boord. Tot slot heeft BTR Reizen ieder jaar een mooi programma met sfeervolle auto-, bus- en riviercruise **Kerst- en Nieuwjaarsreizen**.

Vakantieplannen! zie www.BTRreizen.nl of bel 055-5059500 voor informatie en gratis reisbrochure.

KOM OOK OP VRIJDAG 26 MEI NAAR DE 1e EDITIE VAN:
Haagse Wereld Hapjes in Concert
 Tickets online €25,00 / Tickets aan de kassa €32,50

Martijn Fischer
 met de hits van André Hazes
 17.30-18.30 uur

Carolina X Donna Summer
 met Carolina Dijkhuizen
 19.30-21.00 uur

Queen Forever
 met Timothy Deelstra
 21.30-23.30 uur

GREAT FOOD & GREAT MUSIC
 Haagse Wereld Hapjes, 26 t/m 29 mei

WWW.HAAGSEWERELDHAPJES.NL

GRATIS ENTREE
 m.u.v. vrijdag 26 mei

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld.

Groothertogdom Luxemburg	vanaf p.p.
6-daagse busreis	reiscode: ebclx01 € 539
Oostenrijkse en Zwitserse Alpen	vanaf p.p.
8-daagse busreis	reiscode: ebwaa03 € 719
Vorstendom Andorra	vanaf p.p.
10-daagse busreis	reiscode: ebsod03 € 769
Relaxen aan het Meer van Levico	vanaf p.p.
12-daagse busreis	reiscode: eblev03 € 939
Kroatische Bloemenrivièra	vanaf p.p.
12-daagse busreis	reiscode: ebopa02 € 1149
De Byzantijnse Balkanrondreis	vanaf p.p.
15-daagse busrondreis	reiscode: eehr304 € 1259

www.dejongintra.nl/busreizen
 Bel 0180 - 457 803
 of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom o.b.v. 2 personen en excl. € 37,50 reserveringskosten, Calamiteitenfonds en SGR-bijdrage.

Aangespoelde pracht tussen de Haagse havenhoofden

Den Haag, onze mooie stad achter de duinen, heeft de toerist en de inwoner veel te bieden. Het Historisch Centrum met als trotse middelpunt het middeleeuwse Binnenhof kent een variatie aan koninklijke paleizen, statige panden, leuke winkelstraten, leerzame museums en gezellige uitgaansgelegenheden. Op loopafstand bevindt zich het eeuwenoude Haagse Bos, waar het op kronkelige paden tussen bomen en langs vijvers aangenaam wandelen is naar Huis ten Bosch. Wat het groene Den Haag, met zijn vele parken en landgoederen, echt uniek maakt zijn de badplaatsen Kijkduin en Scheveningen, met uitgestrekte stranden en de Noordzee die onlosmakelijk verbonden is met onze stad.

Tussen Kijkduin en Scheveningen ligt het Westduinpark, waar het heerlijk wandelen en fietsen is. Het is een afwisselend landschap met een grote diversiteit aan flora en fauna. In het gebied vloeien open vlaktes, dichte bebossing, hoge duintoppen en vochtige duinvalleien in elkaar over. Het natuurschoon is rijkelijk bedeed met bloemen, planten, bomen en struikgewas. Tussen het groen maar ook op de paden lopen indrukwekkende Schotse hooglanders vrijelijk rond. Schuwer zijn de zandhagedissen, konijnen en vossen. In de lucht zijn allerlei vogels waar te nemen, zoals de buizerd, nachtegaal en leeuwerik. Langs de paden zijn diverse strandopgangen die leiden naar het zand en het water. Tussen al dat moois staan koude, grijze bunkers die in de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers gebouwd werden en onderdeel waren van de Atlantikwall.

Met regelmaat fiets ik vanuit Kijkduin door het Westduinpark richting Scheveningen naar een van mijn favoriete Haagse plekjes, het zuidelijke havenhoofd. Van oudsher is Scheveningen een vissersdorp. Pas in 1898 werd besloten om er een haven aan te leggen in het duingebied tussen de monding van het in 1889 ontstane verversingskanaal, dat

Gered door Pieterburen

toen nog in zee uitmondde, en de vuurtoren. De eerste haven werd in 1904 geopend. Tot die tijd beperkte de Scheveningse visserij zich tot kustvisserij met behulp van bomschuiten die op het strand werden getrokken. Met het ontstaan van de haven werden ook de twee havenhoofden aangelegd: het noordelijk en zuidelijk havenhoofd. Samen beschermen ze de havenmond die ervoor zorgt dat schepen veilig en rustig de haven in en uit kunnen varen. Grenzend aan het zuidelijk havenhoofd werd tussen 1915 en 1930 de wijk Duindorp gebouwd. Op de kop van het noordelijk havenhoofd bevindt zich een rood-wit gestreept havenlicht dat lijkt op een vuurtoren en op het zuidelijk havenhoofd een groen-witte. De havenhoofden werden tussen 1968 en 1972 zeewaarts verlengd. Het zuiderhoofd met 730 meter en het noorderhoofd met 580 meter.

De jonge zeehond die was achtergelaten

Binnen de twee havenhoofden bevinden zich drie kleine strandjes die afgescheiden zijn van de kustlijn. Eén tegen het noordelijk havenhoofd en twee tegen het zuidelijk havenhoofd. Deze strandjes worden met regelmaat gebruikt als rustplaats voor zeehonden. Ze zijn niet vaak te zien. Maar heel af en toe duikt er een zeehond op die met zijn kop boven water nieuwsgierig om zich heen kijkt. Het gaat dan altijd om de gewone- of grijze zeehond. Een tijd geleden zag ik op het strand bij de basaltblokken van het zuidelijk havenhoofd een zeehond van een aantal weken oud die waarschijnlijk in de steek was gelaten. Reddeloos keek het beestje angstig om zich heen. Het ingeschakelde Pieterburen Zeehondencentrum nam de jonge zeehond mee om het elders op een betere en veilige plek weer los te laten.

Op het zuidelijk en noordelijk havenhoofd, die aan beide kanten belegd zijn met basaltblokken, is het met mooi weer prettig vertoeven. Veel wandelaars lopen naar het havenlicht waar het uitzicht adembenemend is. Zeker als er lichte nevel of bewolking boven zee hangt, want bij een strak heldere lucht zijn aan de horizon de vele windmolens waarneembaar. Indrukwekkender is dan de fraaie kustlijn van Scheveningen die met pier en reuzenrad goed te zien is. Dagelijks proberen vissers vanaf de blokken een smakelijk maaltje binnen te hengelen, terwijl fotografen op zoek zijn naar hun mooiste plaatje. Ondertussen scharrelen er tal van vogels rond, zoals steenloperij die volop kwetteren en ruzie maken en elkaars eten proberen af te pakken. Tussen de havenhoofden varen schepen, groot en klein, in en uit. In de avonden is bij de juiste weersomstandigheden de zonsondergang met oranje kleurenpracht goed te bewonderen. In de vroege morgen zijn de havenhoofden vrijwel verlaten. Het geluid van een kabbelende zee is dan uiterst rustgevend. Maar het kan er ook enorm spoken. Zeker bij storm. De meters hoge golven beuken dan hard in op de basaltblokken.

Bij windkracht zes worden de havenhoofden met een stevig hekwerk gesloten. Een dag later worden vaak bijzondere dingen aangetroffen, zoals gevaarlijk uitzijnde krabben en mooie schelpen.

Aangespoelde krab na een storm

Sinds de oprichting zijn er ook tal van ongelukken gebeurd, zoals kinderen die tussen de blokken terecht zijn gekomen en vaartuigen die uit hun koers zijn geraakt. Op 11 mei 2020 overlieden tijdens het beoefenen van hun favoriete sport op zee vijf surfers door een tragisch en noodlottig ongeval. Op de basaltblokken van het Noordelijk Havenhoofd zijn vijf witte haringen aangebracht als eerbetoon aan de omgekomen jongemannen Joost, Sander, Pim, Mathijs en Max.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

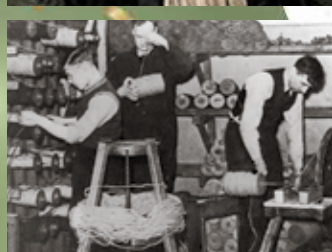

De Schotse Hooglander

Noordelijk havenhoofd. Foto: Willem Vermeij, collectie HGA

150 Schroeder

JUBILEUMKORTING

Knip deze voucher uit en ontvang wel 15% jubileumkorting op 1 artikel!

- Niet in combinatie met andere kortingen
- Maximaal 1 voucher per klant
- Geldig tot 1 juli 2023 bij inlevering van deze voucher in één van onze kringloopwinkels.

Schroeder
Kringloop

Bronvermelding:
Haags Gemeente Archief
Nationaal Archief
Welcomecollection.org
Schroeder

www.schroeder.nl